

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA
O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

**KENJAYEV M. G'.
ERNAZAROV N. S.**

“BANK HISOBI, TAHLIL VA AUDIT”

**(1-qism. Bank hisobi va audit yo‘nalishini kasbiy
faoliyat asoslari)**

DARSLIK

TOSHKENT-2019

DARSLIK kadrlar tayyorlash bo'yicha ta'lim standartlari asosida ishlab chiqilgan namunaviy o'quv dasturi asosida yaratilgan.

Mualliflar:

- Kenjayev M. G.** – TMI “Banklarda buxgalteriya hisobi va auditi” kafedrasida katta o'qituvchisi,
Ernazarov N. S. – TMI “Banklarda buxgalteriya hisobi va auditi” kafedrasida katta o'qituvchisi,

Taqrizchilar:

- Toymuxammedov I.R.** – TDIU, “Bank ishi” kafedrasida dotsenti, i.f.n. (*turdosh OTMdan*).
Raxmonov I. – TMI, “Bank ishi” kafedrasida dotsenti, i.f.n.

“Bank hisobi, tahlil va audit” (1-qism. Bank hisobi va audit yo'nalishini kasbiy faoliyat asoslari). Darslik,

Kenjayev M.G', Ernazarov N.S., TMI, 2019 yil 178 bet.

5233900 – “Bank hisobi va audit” bakalavriat ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan mutaxassisliklarga tayyorlangan. Darslikda asosan bank hisobi, tahlil va audit yo'nalishiga oid mavzular berilgan bo'lib, ularning umumiy xususiyatlari bank amaliyotiga doir ma'lumot, materiallar asosida yorilgan.

DARSLIK Toshkent Moliya institutining “Bank hisobi va audit” kafedrasida 2019 yil tayyorlangan.

M U N D A R I J A		bet
	Kirish	5
I-Bob.	“Bank hisobi, tahlil va audit” fanning maqsadi va vazifalari	8
1.1.	“Bank hisobi, tahlil va audit” fanining maqsadi, predmeti va vazifalari.....	8
1.2.	Iqtisodiyotda bank hisobi, tahlil, auditning o‘zaro va boshqa fanlar bilan bog‘liqligi	14
1.3.	Bank hisobi, tahlil va auditning banklar faoliyatida o‘rni, ahamiyati.....	18
II-Bob.	Bankning paydo bo‘lishi va bank faoliyatini rivojlanish bosqichlari	25
2.1.	Dastlabki banklar paydo bo‘lishi va ularni operatsiyalari ..	25
2.2.	Tijorat banklarining tashkil topishi va rivojlanishi	29
2.3.	Banklarning turlari.....	33
III-Bob.	Bank tizimi va uning pog‘onalari	39
3.1.	O‘zbekiston Respublikasi bank tizimi va uning shakllanishi	39
3.2.	O‘zbekiston Respublikasi bank tizimi va banklar faoliyatining huquqiy asoslari.....	45
3.3.	O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki maqsadi, vazifalari va funksiyalari	49
IV-Bob.	Bank operatsion apparatining tashkil etilishi	55
4.1.	Banklarda buxgalteriya hisobini mazmuni va operatsion apparatni tashkil etishning ahamiyati	55
4.2.	O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki va tijorat banklarida buxgalteriya hisobining hisobvaraqlar rejasi va ularni tavsifi.....	63
Y-Bob.	Bank buxgalteriya xodimlarining huquqi va majburiyatlari	69
5.1.	Bank buxgalteriya xodimlarini malaka talablari.....	69
5.2.	Bosh buxgalterning huquqlari va javobgarligi.....	72
YI-Bob.	Tijorat banklar faoliyatini tahlil qilish asoslari	81
6.1.	Tijorat banklar faoliyatini tahlil qilish va uning uziga xos xususiyatlari	81

6.2.	Bank majburiyatlarining tarkibiy jihatdan tahlili	84
6.3.	Bank aktivlari tarkibini tahlili	87
YII-Bob.	Tijorat banklari operatsiyalari turlari va tahlili	93
7.1.	Bank kapitali va uning tarkibi	93
7.2.	Bank aktivlarini daromadlilik jihatlarini tahlili	102
7.3.	Bank aktivlarini risklilik darajasi bo'yicha tahlili.....	107
YIII-Bob.	Bank auditini tashkil qilish asoslari	111
8.1.	Bank auditini predmeti va metodi	111
8.2.	Bank auditning maqsadi va vazifalari	115
8.3.	Respublikada bank auditini shakllanish bosqichlari va rivojlanish uslublari	117
IX-Bob.	Tijorat banklari operatsiyalarini auditorlik tekshuruvidan o'tkazish tartibi	122
9.1.	Tijorat banklarini hisob-kitob operatsiyalarini auditorlik tekshuruvidan o'tkazish tartibi	122
9.2.	Bankning moliyaviy natijalarini auditorlik tekshuruvidan o'tkazish.....	128
	Golosariy	132
	Adabiyotlar ro'yxati	138
	Ilovalar	141

KIRISH

Jahon tajribasi ta'lim jarayonida o'qitishning yangi, zamonaviy usul va vositalaridan foydalanish va ularni takomillashtirishni dolzarb masalalar sifatida ko'rsatmoqda. Shuning uchun respublikamiz ta'lim tizimida o'qitishning zamonaviy usul va interfaol metodlardan o'qitish jarayonida foydalanishiga katta e'tibor qaratilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida fuqarolarning kafolatlangan bilim olish huquqlariga rioya etilishini ta'minlovchi normativ-huquqiy baza yaratilgan. Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori va mazkur masalaga doir qator hujjatlar bu sohadagi ishlar samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Respublikamizda ta'lim tizimi O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" gi qonuni va Kadrlar tayyorlash milliy dasturiga muvofiq tashkil etilgan. Oxirgi yillarda ta'lim tizimini takomillashtirish va hozirgi zamon talablariga moslashtirish yo'nalishlarida katta e'tibor berilmoqda. Jumladan Toshkent Moliya institutida talabalarni o'qitishda fanlar bo'yicha o'quv – uslubiy majmualarni hozirgi zamon talablaridan kelib chiqib ishlab chiqilishiga va ularda interfaol metodlardan samarali foydalanish hamda fanlardagi mavzularni talabalar tomonidan mukammal o'zlashtirilishini ta'minlash maqsadida sifatli taqdimotlardan, tarqatma materiallardan va texnik vositalardan unumli foydalangan holda o'quv mashg'ulotlarini tashkil etilishiga katta e'tibor berilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev- "bank va moliya tizimida islohotlarni jadal davom ettirish, sohaga zamonaviy bozor mexanizmlarini keng joriy etish zarur"¹ – deb ta'kidladilar. Shunga asoslanib, respublikamizda iqtisodiyotni rivojlantirishda puxta va barqaror bank-moliya tizimini yaratishga

¹Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Miziyoeyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. – Toshkent: —O'zbekiston. , 2018y. 7-b.